

Preisz Györgyné Kislányként A Barátokkal

Ez én vagyok az udvarunkbeli gyerekekkel. A kép 1930-ban készült Budapesten. Hatéves koromban elkerültünk Budára, és ott laktunk egy nagy városi házban, de az is csak egy másfél szobás kis lakás volt. Eleinte a szüleim elég rossz anyagi körülmények között éltek. Aztán később, amikor apámat osztályvezetővé vagy osztályvezető-helyettesé nevezték ki a Fenyves Áruházban [a mai Kálvin téri áruház -- A szerk.], akkor úgy jobb módban voltunk. De nem volt nagypolgári életünk. Ott volt mellettünk, a Fehérvári út mellett nagyon sokáig egy zsidó elemi iskola. Oda írtattak be. Egy nagyon modern, szép iskola volt, vadonatúj tanítóval. Első nap megjelentünk az iskolában, tanító még nem volt, akkor nevezték ki. És abszolút modernül tanított bennünket. Különösebben zsidó tárgyak nem voltak. Gondolom, tanították a héber ábécét (de szegyen és gyalázat, nem tudok héberül). Tanultam németül is gyerekkoromban, még egy nevelőnőt is odafoogadtak a szüleim mellém, jött velem sétálni, és próbált németül beszélni, de csak ő beszélt, én nem. Nem ragadt rám semmi. Szombaton nem volt tanítás, vasárnap viszont volt, én nagyon sokszor sírtam emiatt. Abban a bizonyos városi házban, azt hiszem, talán csak mi voltunk az egyetlen zsidó család, és a gyerekek mindig csúfoltak engem vasárnap, mikor jöttem az iskolából. Aztán később apám jött mindig értem, velem együtt jött haza. És csúfoltak mindig a gyerekek, hogy 'ergerberger sósberger, minden zsidó gazember'. És akkor apám mondta, hogy ha ezt mondják, akkor te azt mondd nekik, hogy 'zsidó vagyok, nem tagadom, amit szarok, neked adom'. És akkor nagy büszkén ezt mondtam. Hát akik az iskolában voltak, azokkal barátkoztam, volt egy-két barátnőm ott a házban, akik helyesek voltak, barátkoztunk, de később megszakadt velük a barátság. Korcsolyapálya volt télen, az udvar minden iskolában föl volt öntve akkoriban, oda jártunk korcsolyázni. Egy időben jártam teniszezni, az már később volt. Az elemi iskola mellett a másik utcában egy udvarban volt egy kis templom, oda jártunk. Kevés zsidó volt azon a környéken. Meg volt egy zsidó templom a mostani Bocskai úton, később aztán már oda is jártunk. A nagyünnepeken az apám is eljárt a templomba. Azt hiszem, nem nagyon emlékezett a Szatmárból hozott tradíciókra, hanem anyámra való tekintettel próbált helytállni, péntek este beöltözött, táleszt is tett magára, közös vacsora volt, de apám, ha nem otthon volt, titokban megette a

disznóhúst is. Szombaton dolgoznia kellett az apámnak. Nagyünnepekkor, azt hiszem, hogy nem. Az anyám még sokáig meggyújtotta péntek este a gyertyát. A széderen összejött a család, rokonok -- főleg anyám részéről, akik itt voltak, Pesten --, s akkor csináltak egy kis széderestet. Hogy ez nálunk volt-e vagy az Irma néninél, akiknél ott volt a négy gyerek, erre már nem emlékszem. De én voltam a legfiatalabb, és nekem kellett a manistanut [má nistánát] mondani.